FLYGBLAD 

N:r 72. 1945

BIPESTLAGEN OCH DEN ENSKILDE BIODLAREN.

1934 utfärdade Kungl. Maj:t en förordning angående åtgärder mot smittsamma sjukdomar hos bin (Sv. Förf.-saml. 277/1934).

Ehuru denna s. k. bipestlag nu varit gällande i mer än tio år, ha många biodlare ännu alltför litet reda på dess bestämmelser. Enligt vad det visat sig finns det tyvärr också åtskilliga, särskilt bland de icke organiserade biodlarna, som ej ens känna till, att det finns en sådan lag. Det är därför synnerligen väl behövligt att till biodlarnas ledning ge en sammanfattning av bipestlagens bestämmelser jämte några inledande kortfattade upplysningar om de viktigaste smittsamma bisjukdomarna.

Vanliga bisjukdomar.

Liksom övriga djur äro även bina utsatta för smittsamma sjukdomar. Somliga av dessa angripa ynglet, andra åter de fullväxta bina.

Bland ynglets sjukdomar är den av bakterier orsakade *yngelrötan* (även kallad nymfpest eller bipest) den mest förhärjande. Den dödar det täckta ynglet. Dess kännetecken äro mycket typiska men visa sig först efter ynglets död. Cellernas lock äro då oftast tydligt insjunkna och dessutom söndertrasade genom hål eller revor. Ynglet självt omvandlas till en brunaktig, seg och klibbig massa. Denna kan dragas ut till ganska långa trådar, men torkar småningom ihop till en skorpartad beläggning, som sitter fast vid cellväggen. Det förstörda ynglet utsänder en motbjudande lukt, som rätt mycket erinrar om ruttet lim. — En annan av bakterier orsakad yngelsjukdom är *larvpesten,* vilken dödar larverna företrädesvis i de öppna cellerna. Larvkroppen blir aldrig klibbig som vid yngelröta och kan lätt avlägsnas ur cellen. Den torkar ej heller fast vid dennas vägg. — Ynglet angripes även av ett par mögelsvampar, av vilka den vanligaste orsakar *kalkyngel,* d. v. s. ynglet i de täckta cellerna omvandlas till hårda mumier av först vit, senare grågrön färg. Dessa ligga helt löst i cellerna och ge sig tillkänna genom ett rasslande ljud om man skakar en angripen yngelkaka. Såväl larvpesten som kalkyngelsjukan ha i regel ett godartat förlopp.

Viktigast bland själva binas sjukdomar är *nosemasjukan,* som orsakas av en mikroorganism ur djurriket. Denna angriper och förstör tarmens slemhinna,

så att bina i förtid duka under av hunger och utmattning. Sjukdomen kulminerar i allmänhet på våren, då samhällena ofta bli oerhört starkt försvagade, utan att några egentliga sjukdomssymtom äro märkbara. För att fastställa sjukdomsorsaken är mikroskopisk undersökning nödvändig. — En annan mycket vanlig, dock icke smittsam sjukdom hos bina är *utsot*. Denna beror på att exkrementer av olika anledningar i onormalt stor mängd samlats i ändtarmen, vilket tvingar bina att avsätta dem inne i kupan eller att företaga en för tidig rensningsutflykt, varvid de flesta omkomma av köld.

Tillsyningsmän och tillsyningsdistrikt.

Om nu yngelröta eller nosemasjuka förekommer inom ett hushållningssällskaps område, kan vederbörande länsstyrelse på begäran av sällskapet eller någon större biodlareförening föreskriva, att båda dessa sjukdomar eller också endast den ena av dem skall bekämpas inom sällskapets område enligt »bipestlagens» bestämmelser. Därefter utses ett antal *tillsyningsmän*, vilka ha till uppgift att inom var sitt tillsyningsdistrikt verka för bekämpandet av den eller de sjukdomar, som nämnts i länsstyrelsens förordnande.

Bipestlagen tillämpas f. n. i hela landet med undantag av Västerbottens och Norrbottens län.

Biodlaren är anmälningspliktig.

Den enskilde biodlaren, d. v. s. var och en som håller sig med bin, om det också bara är ett enda samhälle, är enligt lagen skyldig att, så snart han vet eller misstänker att någon av de nämnda sjukdomarna förekommer i hans bisamhällen, anmäla detta till tillsyningsmannen. Sådan anmälan kan göras skriftligen eller muntligen. Vem som är tillsyningsman i hans ort kan han — om han icke observerat meddelandet därom i ortspressen eller i Bitidningen — få besked om, ifall han vänder sig till hushållningssällskapet eller Statens växtskyddsanstalt.

Tillsyningsmannen har fritt tillträde till bigård.

Om nu tillsyningsmannen mottagit en sådan anmälan eller om han av annan anledning, sak samma vilken, misstänker att yngelröta eller nosemasjuka förekommer i bigården, åligger det honom att så snart som möjligt undersöka hur det förhåller sig. Detta gör han i regel vid personligt besök i bigården, men han kan också — om han så anser lämpligt — begära att få sig tillsänt lämpligt undersökningsprov. Biodlaren är då skyldig att sända honom sådant i enlighet med de anvisningar han fått av tillsyningsmannen. Vid personligt besök av denne får biodlaren icke vägra honom tillträde till bigården och får ej heller på annat sätt hindra honom att fullgöra sitt uppdrag.

Det är tillsyningsmannen, som bestämmer hur samhällena skola botas.

Om tillsyningsmannen vid sin undersökning finner att yngelröta eller nosemasjuka förekommer i något bisamhälle, föreskriver han, vilka åtgärder som skola vidtagas för dettas botande, och biodlaren är då skyldig att inom föreskriven tid utföra dessa åtgärder och att därefter meddela tillsyningsmannen, att så skett. Om han emellertid icke anser sig själv kunna gå iland därmed, har han rätt att anlita tillsyningsmannens hjälp men måste då betala ersättning åt denne enligt gällande taxa. Om han utan vidare underlåter att utföra de föreskrivna åtgärderna, måste han finna sig i att tillsyningsmannen utför dem och naturligtvis även i att betala ersättning därför.

Tillsyningsmannen kan i regel ej ensam ge tillsägelse om förintande av bisamhällen.

Skulle tillsyningsmannen vid sin undersökning finna att något samhälle icke går att bota utan bör förintas, får han dock — om biodlaren är av annan mening — icke beordra förintande, så vitt han icke fått medgivande därtill av Statens växtskyddsanstalt. Blir det fråga om att förinta ett smittat samhälle, som slagit sig ned i något föremål, som ej är avsett till bibostad, t. ex. ett ihåligt träd, ett boningshus el. dyl., behövs sådant medgivande endast om man inte kan komma åt samhället utan att göra större skada på föremålet ifråga. Den som äger detta är då också berättigad till skälig ersättning, såframt han icke själv är ägare till bisamhället.

Bestämmelser om förvaring och transport av kupor, redskap m. m.

Överallt, där lagen tillämpas skall all honung, allt vax och allt avfall därav förvaras oåtkomligt för bin. Detsamma gäller begagnade tomkupor och biredskap, som icke äro bevisligen smittfria.

Utan tillsyningsmannens medgivande får en biodlare ej föra bort bisamhällen, bibostäder, vax eller biredskap från det område, där lagen tillämpas. För honung gäller däremot intet sådant förbud.

Straffbestämmelser.

Brott mot bipestlagens bestämmelser straffas med böter från 10 till och med 200 kronor.

Detta straff riskerar alltså varje biodlare, som a) underlåter att fullgöra sin anmälningsplikt, b) vägrar tillsyningsmannen tillträde till sin bigård eller på annat sätt hindrar honom från att fullgöra sina åligganden, c) underlåter att vidtaga de åtgärder, som tillsyningsmannen föreskrivit, d) underlåter att meddela denne, att de föreskrivna åtgärderna vidtagits eller lämnar oriktiga upp-

gifter i sådant meddelande, e) förvarar honung, vax eller avfall därav samt begagnade tomkupor, som ej äro bevisligen smittfria, på sådant sätt att bin kunna få tillträde därtill eller slutligen f) utan tillsyningsmannens medgivande bortför vax, bisamhällen, begagnade och ej bevisligen smittfria tomkupor eller biredskap från det område, där lagen tillämpas.

Statens Växtskyddsanstalt.

Statens växtskyddsanstalt lämnar *kostnadsfritt upplysningar* och *råd* beträffande de odlade växternas sjukdomar och parasiter inom växt- och djurvärlden samt rörande bekämpningsmedel, besprutningsredskap m. m. Den utgiver tre publikationer: MEDDELANDEN, FLYGBLAD och VÄXTSKYDDSNOTISER. Samtliga erhållas gratis till institutioner, bibliotek, skolor m. fl. Enskilda personer erhålla flygbladen i enstaka exemplar gratis; till anstaltens självkostnadspris erhålla de flygblad i större antal samt, oberoende av antal, övriga publikationer. Växtskyddsnotiser utkommer som tidskrift med f. n. 6 häften om året, och priset per årgång är 2:— kr.; enstaka häften utlämnas ej; av vissa uppsatser finnas dock särtryck, som utlämnas på samma villkor som flygbladen.

Anstaltens adress är:

STATENS VÄXTSKYDDSANSTALT, STOCKHOLM 19.

Emil Kihlströms Tryckeri A.-B. Stockholm 1945

24796